

Frågor och medskick från kommuner i anslutning till informationsinsats, RKS Skåne – Halland

Fråga som de flesta kommuner berört

RKS har informerat om statlig finansiering genom statsbidrag för att förebygga naturolyckor och att det finns EU-medel för finansiering av klimatanpassningsprojekt. Kommuner har förmedlat att det finns behov av en betydligt större statlig finansiering men också att det finns behov av hjälp och stöd för att kunna söka EU-medel.

Simrishamn

Synpunkt om att Länsstyrelsernas hemsidor borde vara upplagda på samma sätt som Boverkets sidor i kunskapsbanken.

Svar: Vi tar frågan med oss men svårt eftersom länsstyrelsernas sidor är gemensamma för alla verksamheter och inte så inriktad på bebyggelse som Boverkets sidor är.

Påstående om att Länsstyrelsen tidigare under studiecirkel förmedlat att SSP 8.5 median ska tillämpas i planändringen och inte övre percentil. *Avstämt efter Simrishamnsmötet med Gerd Lundquist som meddelade att övre percentil framförts vid studiecirkel. Avstämning därefter också gjord 20/9 med Max Hedin på planenheten i Simrishamn.*

Trelleborg

Riksintresse friluftsliv är ett anspråk längs kusten som kommer att påverkas av stigande hav genom att rekreationsvärden kommer försvinna. Finns statligt arbete kring detta? Kanske vara med i värdebeskrivningar. Brad menar att frågan kan tas upp i Delegationen för ras- skred- och erosion. Pär tar med sig frågan till länsstyrelsen. *Länsstyrelsen har efter mötet tagit upp frågan i en enkät från Naturvårdsverket avseende riksintresseanspråk för friluftsliv.*

Övervakning av stränders förändring. En fråga för staten? Resurser saknas för omfattande arbete likt det som genomförts inom Skånestränd. Pär, Brad och

Sebastian ser möjlighet av att lyfta frågan gemensamt via RKS till nationell nivå. Behov av att med jämna mellanrum göra systematisk övervakning.

Intressant diskussion också om ansvar enligt skadeståndslagen om kommun beslutar om bygglov inom detaljplan som passerat länsstyrelsen. Hur stor är då risken för skadestånd?

Ängelholm

Fråga angående en bild där det stod att antalet dagar med torra markförhållanden ökar med 50-80 år 2100. Skickat korrigering till Katinka 20/9.
Rättelse: År 2100 ökar antalet dagar med låg markfuktighet från dagens 15 dagar till 30-50 dagar. Ändras i kommande PPT och ändrat i PPT till Ängelholm.

Diskussion vad som redovisas i tröskelanalyser. Bild som visades innebar att tätning inte fanns i vall och att havsbaden svämmade över vid relativt låg nivå. I ny version kommer området inte visas som översvämmat via vall förrän på nivåer 3,8 meter? Däremot svämmar området söderifrån (Sibirien) vid nivå ca 2,9 meter. Ändå viktigt att se det som ett riskområde då vallbrott eller genombrott i dyner kan få allvarliga konsekvenser vid betydligt lägre nivåer.

Effekter av friliggande vågbrytare diskuterades med dess för- och nackdelar.

Synpunkter framfördes från politiker om att förenkla regelverket för kustskyddsåtgärder. Diskussion om att det är omöjligt för Ängelholm att få tillstånd för strandfodring. Svar från RKS att avslag berodde på att sandtäkt är belägen inom Natura 2000 område. Annat täktområde kan underlätta. Kostnad/nytta kan fungera beroende på vad man jämför med, syfte, tidsperspektiv etc. Olycklig omständighet för Ängelholm att Natura 2000 område beslutades efter att sandtäkten identifierats av kommunen.

Olika budskap från olika myndigheter. RKS svarade att det nog varit så tidigare men att nätverk som RKS och andra myndighetsnätverk inneburit betydligt bättre samsyn under senare år.

Lagstiftning vad gäller krav enligt väglagen och lag om byggande av järnväg skiljer sig i förhållande till PBL. Kommunen framförde att Trafikverket inte påbörjat anpassning av sina anläggningar och har inte heller alltid kunskap om dagens risker. Länsstyrelsen hänvisade till påbörjad dialog med Trafikverket som nyligen har påbörjats.

Varför är inte Ängelholm ett utpekat område i riskhanteringsplanerna med tanke på risker från både Rönne å och havet? Svar MSB använder en metod som utgår från de fyra fokusområdena. Dessa fokusområden är samma i hela EU. Ängelholm får helt enkelt inte tillräckligt många poäng för att pekas ut enligt kriterierna.

Landskrona

Kan vi förutsäga hur mycket som kommer erodera? Kan Landskronas kust skyddas helt? Vad händer när stranden eroderar i buffertzonen? Svar: Ju mer kunskap desto lättare att fatta beslut om val av metod för skydd. På vissa

platser kan flytt av en väg vara en lösning, på andra platser kan lösningen vara att minska vågenenergin eller att tillföra sediment. I framtiden kommer det att finnas underskott av sediment och kusten kommer att nå ett nytt jämviktsläge. Förutsättningarna kan ändras då exempelvis andra sedimenttyper kan finnas vid ny kustlinje jämfört med idag. När buffertzonen eroderat bort och når hårda strukturer försvinner till slut sandstränder.

Frågor ställdes om framtida stormar blir värre. Forskning har inte kunnat visa ökad intensitet och frekvens av stormar. Effekterna av stigande hav innebär att erosionen kommer öka kraftigt även om stormarna är som idag.

Tröskelanalyser – kommentar att nivåer som visas inte innehåller högsta beräknade vattenstånd för hav. Kommunen måste förhålla sig till dessa vid ny bebyggelse enligt länsstyrelsens tillämpning av Boverkets tillsynsvägledning.

Kopplat till tröskelanalyserna diskuterades osäkerheter både vad gäller framtida permanent havsnivåhöjning och högvattenstånd. Tröskelanalys kan användas för att visa konsekvenser av de val som görs i åtgärdsarbetet. Exempelvis är det viktigt att i vissa fall titta på extremer men ofta lika viktigt att titta på konsekvenser av händelser som kan förväntas med viss regelbundenhet i framtiden. Vilket spann av händelser skulle kunna inträffa i Landskrona 2150 och vilka konsekvenser är oacceptabla?

Höganäs

Generella frågor som är svåra att svara på men där RKS kanske kan ge ytterligare vägledning – riktlinjer:

Hur stor bör en buffertzonen vara? Kanske en tumregel? Beror bl. a. på vattendjup. Ju djupare desto bredare zon behövs.

Kan vi förutse erosionen? För en långsiktig genomsnittlig erosion, ja till viss del utifrån jordarter, områdets historik, strömriktning i förhållande till vanligast vindriktning, våghöjd mm. Samtidigt kommer vädret alltid att spela roll då det inte går att förutse när olika vind- och vågriktning samt vattenstånd kommer att uppstå vid extrema händelser som påverkar mycket.

Relativa kostnader för olika åtgärder – svårt då det är platsspecifikt kanske kan matris göras för typ av kostnader som följer av en åtgärd och med exempel kanske en viss träffsäkerhet kan erhållas.

Under eftermiddagen ställdes en del detaljfrågor och ifrågasättande av underlag kopplat till fysisk planering av planhandläggare som inte varit med under förmiddagen när dessa underlag redovisades. Vi tror att frågetecknen som fanns rätades ut under dialogen.

Burlöv

Frågor ställdes om medianvärden och extremvärden för havsnivåer och hur man kan arbeta med extrema havsnivåer.

Frågor ställdes också om saltvatteninträngning via grundvatten.

Diskussioner om att bygga rev med utgångspunkt från stora stenblock. Sådana har tidigare tagits bort vid stenfiske.

Diskussioner om ökat statligt ansvar för planering kopplat till stigande hav, kan innebära mindre möjligheter för kommunal planering.

Synpunkt att PBL inte tar hänsyn till framtida osäkerheter. Planer måste redovisa en lösning innan beslut fattas, vilket är svårt när förutsättningarna ändras.

Skurup

Kommunen framförde att det borde finnas en särskild pott eller spår till mindre och mellanstora kommuner för mindre insatser när det gäller MSB:s statsbidrag för att förebygga naturolyckor. Det kan vara svårt att jämföra stora åtgärder som Slussen med små insatser som kanske inte berör så stora samhällsvärden men som lokalt kan ha stor betydelse och där mindre insatser kan vara kostnadseffektiva.

Ett sådant exempel som bl.a Brad funderat på är den populära stranden Knäbäckshuset i Simrishamns kommun där rasbranten i anslutning till stranden behöver säkras. Detta populära turistmål är riskabelt att besöka och vägen dit har stängts av under 2024.

Fråga varför finns det mycket fler vallar i Tyskland och Nederländerna? Svar här har man historiskt valt att valla in mer låglänt åkermark för odling. I vissa områden har tidvattnet också hjälpt till att skapa mark genom att områden som tillför sediment har växt på höjden. Dessa system kräver omfattande skötsel och behöver byggas på i allt större takt när havet stiger. Dessa länder har också mer inslag av statligt ansvar. Under en resa med MANABAS nyligen såg vi exempel på win-win situationer mellan att skydda naturvärden och att stärka skyddsvallar.

Kan muddermassor användas för strandfodring? Ja men bara under vissa omständigheter exempelvis i inseglingsrännor där mycket sand sedimenterar. Ofta har muddermassor fel kornstorlek och är också ofta förorenade.

Båstad

Fråga ställdes om varför dammar rivs ut i Rönne å som skulle kunna magasinera vatten och på så sätt fungera som en klimatanpassningsåtgärd. Länsstyrelsen svarade att åtgärden fyller andra viktiga syften vad gäller fria vandringsvägar för fisk och andra organismer och att strömvattensträckor i vattendraget, som gått förlorade genom kraftverkets dämme, kan återställas. I framtiden skulle området fortfarande till viss del kunna magasinera vatten genom andra typer av vattenvårdsåtgärder.

Kommunen undrade om vi inte borde kunna se effekter av erosion till följd av den havsnivåhöjning på ca 2 dm som skett sedan 1980 talet. SGI håller med, att jo det borde gå att se. Frågan har delvis undersökts av Sweco i ett underlag åt SGI kopplat till SGIs och MSBs arbete med att peka ut nationella riskområden. Slutsatsen av detta övergripande arbete är att faktisk erosion

inte syns i samma utsträckning som man skulle kunna förvänta sig om den förenklade Bruuns regel hade varit helt sann. Det betyder inte att erosionen inte kommer att öka med stigande havsnivå, men stärker bilden av att Bruuns regel inte helt fångar alla faktorer som påverkar den faktiska erosionen.

Effekter av friliggande vågbrytare diskuterades med dess för- och nackdelar.

Fråga ställdes om hur SGU kartlagret sedimentsystem, gränslinjer tagits fram? Hur stort kan utbytet vara i anslutning till gränslinje längst österut. SGI och SGU redovisade vilka parametrar som ingår i analyserna och hänvisade också till Johan Nyberg på SGI som är den som varit mest involverad i analyserna

Båstad framförde samma synpunkt som Skurup om svårigheterna för mindre kommuner att ta del av statsbidrag för att förebygga naturolyckor.

Politiker ställde en fråga om Halland inte arbetar med klimatanpassning längre. RKS svarade att de pausat arbetet under 2024. Politikern framförde att resurser till länsstyrelserna är viktigt för att stötta kommunerna när det gäller denna fråga.

Vellinge

Kommunen tog upp att Trafikverket har ett ansvar för väg 100 som måste anpassas till ett förändrat klimat för att Falsterbonäset ska kunna vara tillgängligt i framtiden. Länsstyrelsen hänvisade till dialog som förs med Trafikverket om dessa frågor. Det är oklart vilken roll Trafikverket kommer att ha när det gäller anpassning av befintliga vägar och järnvägar som är hotade av klimatförändringarna. Länsstyrelsen har också lyft frågan om att väglagen inte kräver klimatanpassning på samma sätt som PBL till Lars Arell som är huvudsekreterare i pågående klimatanpassningsutredning.

Ska vi fortsätta rapportera in erosionskydd till SGU?

I nuläget finns inga planer eller resurser att lägga in nya observationer i GIS lager. Framöver skulle det kunna bli ett projekt om intresse finns.

Kommunen undrade om hänsyn tas till tillfälliga skydd i tröskelanalysen. Tröskelanalysen som presenterades bygger på att tillfälligt skydd vid Bredeväg inte är monterat.

Strikt ansvar för dammhaveri diskuterades. Vellingevallen inte klassificerad som damm idag. När propositionen som låg bakom regelverket om strikt ansvar redovisades (prop. 1996/97:46), kopplades detta ansvar till regleranordningar mot utströmmande vatten. Då definition av dammar och säkerhetsklassning av dammar kommit in senare i miljöbalken (2014) blir frågan oklar. Dammar innefattar numera också anläggningar vars syfte är att utestänga vatten. Delar av Kristianstads skyddsvall definieras som säkerhetsklass A, vilket omfattas av strikt ansvar.

Återkomsttider diskuterades. Begreppet kan förvirra de som inte är medvetna om att det handlar om en rent statistisk beräkning. Det handlar inte om att en viss händelse inträffar med ett visst intervall.

Helsingborg

Finns det några exempel på gemensamhetsanläggningar med syfte klimatanpassning?

Inte ännu vad vi känner till. Trelleborgs kommun har påbörjat en sådan dialog med fastighetsägare.

Förklara tydligare vad punkten i robust planering: börja i beslutssituationen innebär?

Det handlar om att lyfta konsekvenser för viktiga värden av olika scenarier. Viktigt att ha med sig ett brett spektrum av konsekvenser av både havsnivåer och skyddsnivåer innan beslut tas om att skydda något. Under eftermiddagspasset redovisas ett exempel på detta kopplat till de tröskelanalyser som SGI genomfört

Hur arbetar RKS med att lyfta frågor till nationell nivå när Länsstyrelsen i Halland som är ansvariga för denna funktion saknar resurser?

Vi andra hjälps åt och bjöd exempelvis in Lars Arell till stormötet i Ystad från utredningen "Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna" där vi lyfte några frågor.

Vilka frågor har RKS lyft till utredningen?

De frågor Länsstyrelsen Skåne lyft till utredaren och som också kommit fram inom RKS arbete är:

- Olika lagstiftning väglag/ lag om byggande av järnväg innebär att statens planering inte följer samma regelverk som kommuner behöver göra inom PBL
- Fördelning av kostnader för behov av åtgärder för framtida händelser är svårt att fånga i dagens system via exempelvis anläggningslagen
- Möjligheten till tvångsrätt genom 28 kap 10§ MB – behov för kommuner för alla typer av vattenverksamhet
- Svårigheter för en kommun ur ett politiskt perspektiv avgöra när vissa husgrupper inte är motiverade att skydda tekniskt/ekonomiskt vilket innebär att alternativet som kvarstår är planerad reträtt som det inte finns ett system för att hantera (*Vi missade att redovisa denna fråga under mötet*)

Fråga ställdes om hur SGU kartlagret sedimentsystem, gränslinjer tagits fram?

Se svar under Båstad.

Kommunen framförde att resurser till länsstyrelserna är viktiga för att stötta kommunerna när det gäller klimatanpassning.

Laholm

Hur syns effekter av den havsnivåhöjning som skett sedan 1980-talet?

Svaret är att det är svårt att se några säkra effekter vad gäller erosion och förändring av strandlinjer. Behov av mer data och långa tidsserier.